

MÉDIASZABADSÁG OKNYOMOZÓ ÚJSÁGÍRÁS WORKSHOP

TANANYAGVÁZLAT
9-12. osztályosok részére

Tartalom

- A foglalkozás célja, formája
- Szükséges eszközök
- Előkészület, felkészülés a foglalkozás vezetője részéről
- A foglalkozás felépítése
- A foglalkozás: Aktivizálás
- A foglalkozás: Hír- és médiaismeret
- A foglalkozás: „Tárgyalás”
- A foglalkozás: Feldolgozó irányított beszélgetés

A foglalkozás célja, formája

- Megmutatni, miért fontos a független, tényszerű újságírás és a tudatos médiafogyasztás?
- A független, tényekre és azok feltárására összpontosító újságírás demokratikus közvéleményben játszott szerepének bemutatása.
- Az oknyomozó újságírás eszközeinek, szerepének megismertetése.
- A foglalkozás workshop jellegű, a diákok aktív részvételére épít.
- Optimális létszám: min. 12-15 fő, max. 20-25 fő.
- A foglalkozás időigénye 80-95 perc, egy alkalommal, nem szétbontható 2 eltérő időpontban tartott 45 perces tanórára (rövid szünet beiktatható a foglalkozás egy pontján, ha szükséges).

Szükséges eszközök

- A/4-es papír, toll minden diáknak
- Kb. 4 méter zsinór (lehet ez egy ugrálókötél vagy gumiszalag is, ha lehet a földre krétával rajzolni, azzal helyettesíthető)
- Óra vagy stopper
- Tábla és színes kréta (vagy flipchart színes filctollakkal)
- Számkártyák: 1-3-ig, számonként 10 db, médiatípus kártyák: pártsajtó, kereskedelmi média, közszolgálati média
- Hírlista
- 2 fő segítő, aki lehet előre felkészített diák segítő is
- A foglalkozás tartható tanteremben vagy más teremben is, mindenképpen legyen a teremben legalább a diákok számával megegyező számú szék és 3 asztal, ami csoportmunkához ad segítséget

Előkészület, felkészülés a foglalkozás vezetője részéről

- Hírlista összeállítása: a foglalkozást megelőző egy hónap nagy visszhangot kiváltó 8-10 hírének összegyűjtése, bulvár híreket is beleértve. Az összegyűjtött hírekről legyen egy rövid lista. (Példa a hírekre: Paks 2 hitelfelvétel, kormánytisztviselők kitiltása az USA-ból, Bianchi Forma-1 pilóta balesete, román-magyar focimeccs végeredménye, NAV-botrány, Berki Krisztián ügyei, bármilyen könnyűzenei zenekarral vagy zenésszel kapcsolatos aktualitás).
- Felkészülés a valós alapú háttértörténetek egyikéből a segítőkkel együtt: a foglalkozás vezetője és a két segítőtje szétosztják maguk között, hogy melyikőjük milyen szerepben lesz majd az interjúalany: 1 – bizalmas, de névtelenséget kérő szivárogtató (whistleblower), 2 – nyilvános cég-/ bírósági adatbázis, 3 – tanú, aki nem tud sok mindent, de továbbszövi a történetet a saját feltételezéseivel. A háttértörténetek a tananyag mellékleteként érhetőek el, időszakonként frissülnek.

A foglalkozás felépítése

I. Aktivizálás – 12 perc

3 részfeladatból áll

célja: feloldódás és a csoport felkészítése az aktív csoportmunkához

II. Hír- és médiaismeret – 20 perc

2 részfeladatból áll

célja: a diákok hírismeretének megismerése, médiatípusok beazonosítása

III. „Tárgyalás” – 45 perc

3 részfeladatból áll

célja: egy médiaérdeklődésre számot tartó sztori elkészítése

IV. Feldolgozó irányított beszélgetés – 15 perc

Aktivizálás - 1. részfeladat

- Kérjük meg a diákokat, hogy a teremben lévő asztalokat tolják félre, és a székeket rendezzék körbe.
- Mindenki üljön le egy székre.
- Mondjuk el, hogy mindenkitől azt kérjük, hogy mutakozzon be egy mondatban. Semmilyen további támponot ne adjunk a bemutatkozáshoz.
- Jelöljünk ki egy diákot, aki az első bemutatkozó, majd az óramutató járásával ellentétesen haladva mutakozzon be mindenki.
- Részfeladat időtartama: 5 perc

Aktivizálás - 2. részfeladat

- Kérjük meg a diákokat, hogy háromra kiabálják be hangosan az általuk leggyakrabban “fogyasztott” médiaterméket – magyarázzuk el, hogy ez bármi lehet, magazin, újság, internetes videó, tv-műsor, rádióműsor, stb., a lényeg, hogy a konkrét médiatermék nevét kiabálják be. Hangsúlyozzuk, hogy hangos bekiabálást kérünk.
- Számoljunk háromig.
- A bekiabálás után mondjuk el, hogy ez sajnos nem volt elég hangos, ezért megisméltetjük a feladatot.
- Részfeladat időtartama: 3 perc

Aktivizálás - 3. részfeladat

- Kérjük meg a diákokat, hogy a kör alakot tartva álljanak fel (a székeket hátrébb is tolhatják).
- A terem közepére letesszük a zsinórt egy hosszú vonalként, vagy jelölhetjük ezt krétával.
- Kérjük meg a diákokat, hogy ennek a vonalnak a mentén álljanak oda aszerint, hogy milyen gyakran fogyasztanak, olvasnak híreket. A vonal egyik végét jelöljük meg mint a mindennap fogyasztók, a másik végét pedig mint a soha nem fogyasztók helye.
- Ha beálltak, kérjük meg a diákokat, hogy ismételjék meg az előző feladatban bekiabált, általa leggyakrabban fogyasztott médiatermék nevét. A híreket soha nem fogyasztó végén kezdjük a sort.
- Részfeladat időtartama: 4 perc

Hír- és médiaismeret - 1. részfeladat

- Az általunk előzetesen elkészített hírlistáról sorban bedobálunk, felvetünk közelmúltbeli híreket, és megkérjük a diákokat, hogy jelentkezzen, aki hallott róla.
- A jelentkezők közül 3-4 főt (létszám függvényében) kiválasztunk, ők leülhetnek sorban egymás mellé, és megkérjük egyikőjüket, hogy mondja el, mit tud a sztoriról, utána egy másik diákot megkérünk ebből a csoportból, hogy egészítse ki. Kb. 1 percig beszéljen egy diák egy sztoriról, ne tovább.
- Nem kell végigmenni az összes híren, ha nem fér bele az időbe, az a lényeg, hogy többféle hír is szóba kerüljön.
- Aki állva marad, az a sorállás sorrendjében üljön le a megmaradó helyekre.
- Részfeladat időtartama: 10 perc

Hír- és médiaismeret - 2. részfeladat

- Kérjük meg a diákokat, hogy mondjanak jelzőket, amik a médiát szerintük jellemzik, jellemezhetik (médiatulajdonságok).
- Írjuk fel ezeket a táblára/flipchartra egymás mellé, egymás alá.
- Ha nem jönnek ilyen jelzők maguktól, akkor segítsünk, dobjunk be kérdésként párat, amelyek a függetlenség – közszolgálat – pártsajtó – kereskedelmi négyes egység valamelyikére utal.
- Ha összegyűlt 10-15 jelző, akkor menjünk rajtuk egyesével végig, és csoportosítsuk őket a függetlenség – közszolgálat – pártsajtó – kereskedelmi szempont alapján (egy fogalom többhöz is tartozhat). Aláhúzással vagy színes karikázással jelöljük. A fogalmak végig maradjanak fent a táblán a foglalkozás végéig.
- Részfeladat időtartama: 10 perc

Csoportokra osztás

- A számkártyákat kiosztjuk sorban a még ülő diákoknak sorban, 1-2-3-1-2-3 stb., az egymás egymás mellett ülők így szétszakadnak a csoportalkotáskor.
- Megkérjük, hogy az azonos sorszámú kártyájú diákok alkossanak egy csoportot, és a teremben keressenek maguknak helyet, majd a csoportokat megkérjük, hogy húzzanak egy-egy kártyát a médiatípus kártyákból (pártsajtó, kereskedelmi, közszolgálati).
- Minden csoport kap papírt és tollat a további munkához.

„Tárgyalás”- 1. részfeladat

- Ismertetjük a feladatot: egy sztorit (híryananyagot) kell elkészíteniük a csoportoknak a kiosztott médiaszerepnek megfelelően.
- Ehhez az első lépés, hogy minden csoport találkozhat 3 forrással és kérdéseket tehet fel: 1 – bizalmas szivárogtató (whistle-blower), 2 – nyilvános adatbázis, 3 – tanú, aki nem tud sok mindent. Fontos, minden forrásnál 4-4 percig lehet egy csoport, ugyanis a sztori nagyon „forró”, nagyon aktuális és tartani kell a „lapzártát”.
- Az 1-es számú csoport meghatározhatja, hogy először melyik forrással szeretne beszélni, utána a 2-es számú csoport is választ, a 3-as csoport kapja a 3. forrást. 4 perc után minden forrás feláll, és továbbmegy a következő csoporthoz (a továbbmenést az óramutató járásával ellentétesen kell meghatározni).
- Részfeladat időtartama: 15 perc

„Tárgyalás”- 2. részfeladat

- Rendszerezék a megszerzett információkat kb. 5 percben, majd készítsék el a sztorit, híryanagot a kapott médiaszerepük szerint feldolgozva. A cél, hogy egy kb. 3 percen elmondható híryanag készüljön el. A feladat része, hogy még készítés közben a csoportok döntsék el, hogy ki vagy kik lesznek, akik bemutatják, elmondják vagy felolvassák a kész híryanagot.
- A csoportok munkája közben a foglalkozás vezetője körbejár, és a médiaszerep jellemzőit felidézti a csoporttagokkal.
- A források közül egyet (de csak egyet) egy kérdéssel a híryanag készítése közben újra „felkereshetnek”, ha szükséges.
- A híryanag készítése közben
- Részfeladat időtartama: max. 20 perc

„Tárgyalás”- 3. részfeladat

- A csoport egyik tagja (vagy többen közösen) mutassa be, mondja el vagy olvassa el maximum 3 percen az elkészített híryanagot.
- A híryanag bevezetésében egy mondatban mondja el, hogy melyik médiatípus szerint készült el az anyag.
- Részfeladat időtartama: 10 perc

Feldolgozó irányított beszélgetés

- Kezdeményezzünk irányított beszélgetést a diákokkal
- Melyik lehetett a valósághoz legközelebb álló sztori? Szavazzassuk meg a diákokat kézfeltartással.
- Mondjuk el az eredeti, teljes háttértörténetet.
- Melyik médium mit hangsúlyozott, hol torzított, mit fedett el?
- Kérdezzünk rá, hogy láttak-e már erre példát a magyar médiában? Ha igen, mi volt a véleményük az esetről?
- Hogy dönthető el egy forrás hitelessége szerintük?
- Moralizálás, beszélgetés az információk hozzáférhetőségéről, annak fontosságáról.
- Időtartama: 15 perc
- A foglalkozás végét a terem közös visszarendezése zárja.

Letölthető segédanyagok

- Nyomtatható számkártyák
- Nyomtatható médiatípus kártyák
- Médiatulajdonságok lista
- Valós alapú háttértörténet (tartalmazza a források által elmondható információkat)

VEDD KI
A
RÉSZED!

ATLATSZO.HU